

Tips bij ondersteuning opvang asielzoekers

Aandachtspunten bij (financiële) ondersteuning opvang van asielzoekers en statushouders/vluchtelingen in het Aartsbisdom Utrecht.

Toen het aantal vluchtelingen in 2015 toenam, hebben de Nederlandse bisschoppen in hun schrijven *Herbergzaam Nederland* een oproep gedaan aan katholiek Nederland om als geloofsgemeenschap te helpen. Eind 2016 verscheen de brochure *Herbergzaam Nederland. De praktijk in de Nederlandse Kerkprovincie* met praktische voorbeelden. Het is daarbij goed om te weten welke rol de professionele organisaties vervullen en welke taken er zijn voor de (vrijwilligers)organisaties. Van belang hierbij is vervolgens een goede afstemming en waar nodig een bij elkaar te rade gaan inzake de vraag wat kerken mogelijkwijs kunnen doen. Kennis van zaken is hierbij een vereiste. Juist ook als er vragen om financiële ondersteuning zijn, is het van belang om te weten wie welke verantwoordelijkheden heeft vanuit de Centrale Opvang Asielzoekers COA, de overheid en de vrijwilligersorganisaties waaronder de parochie en de PCI.

Het opvangproces en de rol van de parochie en de PCI

www.coa.nl/sites/www.coa.nl/files/documenten/asielprocedure.pdf

Het opvangproces kent vier fasen met steeds een eigen rol voor de kerk:

Fase 1: Aanmelding, na aankomst in Nederland gaan asielzoekers naar een aanmeldcentrum van

de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). In de regel gaan zij eerst naar Ter Apel en worden dus opgevangen in een centrale ontvangstlocatie (COL).

Fase 2: Deze opvang van de vluchtelingen in Nederland geschiedt door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). In principe is deze opvang kortdurend, behalve in tijden van crisis waarbij een beroep gedaan wordt op noodopvang. Het COA organiseert de opvang in een zogenaamde proces opvang locatie (POL) en maakt met gemeenten in Nederland afspraken over noodopvang en de eerste opvang in asielzoekerscentra (AZC). In deze fase hoort de asielaanvrager of hij of zij toelaatbaar is voor een asielprocedure.

Rol van de kerken bij noodopvang:

Bij een grote toestroom aan vluchtelingen is er de kortdurende noodopvang verspreid over het hele land, zoals in 2015 en tot de zomer 2016 het geval was. De kerken kunnen in deze situatie hand- en spandiensten verrichten als: welkom heten, wassen en strijken, samen eten en geloof-ondersteunend uitnodigen tot vieringen. Eind 2016 is het aantal vluchtelingen sterk afgenomen en hiermee is tevens de noodopvang afgebouwd.

Fase 3: Start van de procedure omdat de aanvraag in behandeling is genomen. De immigratie en naturalisatie dienst (IND) beslist uiteindelijk of een asielzoeker in de procedure mag en tenslotte of deze bij een positieve inwilliging als vluchteling mag blijven. Hij/zij krijgt hij een tijdelijke verblijfsvergunning (zogeheten statushouder). Het COA koppelt de vluchteling aan een gemeente; in afwachting van passende huisvesting moet deze wachten in een AZC tot er woonruimte beschikbaar is.

Rol van de kerken bij verblijf in AZC:

Hoewel binnen het beleid van een AZC de rol van kerken een lastige is, kunnen de kerken via hun vrijwilligers binnen de AZC's wel degelijk een rol spelen in het activiteitenprogramma en bij de dagelijkse ondersteuning. Daarnaast is er de mogelijkheid om als kerk de asielzoekers op hun wens ook bij het kerkelijk leven buiten het AZC te betrekken en te faciliteren, bijvoorbeeld door hen te vervoeren naar kerkdiensten.

Fase 4: Een (gezin) locatie/woning. De statushouder krijgt woonruimte aangeboden in een

gemeente ergens in Nederland. Dat kan voor een heel gezin zijn, voor een vrouw of man die wacht op gezinshereniging of voor een alleenstaande man of vrouw. In de meeste gemeenten vindt de eerste begeleiding plaats door VluchtelingenWerk. VluchtelingenWerk ter plaatse bestaat meestal uit een betaalde teamleider en vrijwilligers die allerlei praktische taken doen. De vrijwilligers helpen de vluchtelingen met het inrichten van het huis, alle benodigde papierwerk, zoals daar is: inschrijven bij de gemeente, uitkering aanvragen, gas, water en licht regelen, de belasting, scholen voor de kinderen, de huisarts et cetera. Kortom alle primaire zaken die van belang zijn om zich te vestigen in een nieuwe woonplaats. VluchtelingenWerk is zo betrokken bij het organiseren van een breed scala aan activiteiten voor vluchtelingen om elkaar, maar vooral ook Nederlanders te ontmoeten. Dit gebeurt meestal in samenwerking met Stichtingen Welzijn, de participatiepunten, bibliotheken en dergelijke in de gemeente van huisvesting.

Rol van de kerken bij de huisvesting als statushouder in de woonplaats/gemeente:

Ook hier kunnen kerken met hun vrijwilligers een rol spelen bij en participeren in het samenwerken om een goede opvang en ondersteuning te realiseren. Alle vluchtelingen gaan zo snel mogelijk naar school, naar inburgeringscursussen en doen via de gemeente vrijwilligerswerk. Het zal duidelijk zijn dat in deze fase de kerken veel kunnen doen. Mensen wegwijs maken, helpen bij de inburgering, bij mobiliteit (denk aan fietsen) en met alledaagse vragen. Op sommige plaatsen wordt er zelfs gewerkt met zogenoemde 'adoptiegezinnen'.

Binnen fase 4: Gezinshereniging

www.vluchtelingenwerk.nl/wat-wij-doen/begeleiding-bij-gezinshereniging

Gezinshereniging: sommige vluchtelingen reizen om allerlei redenen alleen naar Nederland en krijgen alvast woonruimte in afwachting van de komst van hun gezin. VluchtelingenWerk helpt hen met de aanvraag om zich te mogen herenigen met hun gezin. De MVV (Machtiging tot Voorlopig Verblijf) kan worden aangevraagd bij de Nederlandse ambassades of consulaten in het land van herkomst, maar sinds 2013 kan dat ook door de hoofdpersoon in Nederland worden aangevraagd bij de IND. Als de IND akkoord is, kan de gezinshereniging worden georganiseerd. Deze procedure, het visum (MVV) voor de gezinsleden in het land van herkomst, kan lang duren. Het gaat om de vereiste papieren, bij twijfel een DNA test et cetera. Vrijwilligers van VluchtelingenWerk helpen bij al deze zaken, zoals ook de aankoop van vliegtickets en alles wat er te regelen is als het gezin hier is. Gezinshereniging is een complexe procedure en een dure

aangelegenheid. Voor de kosten van leges, reis- en regelkosten van het ophalen van de MVV beschikt VluchtelingenWerk over het Vluchtelingenfonds, als gemeente of COA niet bijdraagt aan de kosten. Alleen de betaalde kracht van VluchtelingenWerk kan een aanvraag doen bij dit noodfonds. Een commissie beslist. Voor de vliegtickets is er een eigen bijdrage van € 1.000 per gezin en een wachttijd van één maand om het geld bijeen te brengen. Bij acuut gevaar gelden wachttijd en eigen bijdrage niet.

www.vluchtelingenwerk.nl/wat-wij-doen/onze-fondsen/vluchtelingenfonds

Rol van de PCI:

Wat dient een PCI te weten als er een financiële vraag komt? Het is goed om kennis te hebben van de beschikbare middelen voor opvang en verblijf in de gemeente. Als de statushouder woonruimte krijgt, moet hij het huis ook inrichten en voor stoffering zorgen. Het gezin krijgt een vergoeding voor de stoffering en voor inrichting krijgen zij een lening van de Sociale Bank Gelderland/Utrecht/Overijssel. De bedragen zijn afhankelijk van de gezinssamenstelling en zijn gemiddeld 60 procent van de NIBUD norm. Bij gezinshereniging is het van belang om weet te hebben van het noodfonds van VluchtelingenWerk.

Indien bij de parochie of PCI een financiële aanvraag binnenkomt binnen het kader van vluchtelingenopvang (ook voor het vrijwilligerswerk) is het van belang om allereerst te onderzoeken welke bijdragen er te verwachten zijn via COA, overheid en VluchtelingenWerk. Het advies hierbij is om contact op te nemen met de coördinatie van de opvang in de gemeente, die zoals gezegd vaak in handen is van het (lokale) VluchtelingenWerk.

DKCI Aartsbisdom Utrecht
Met dank aan Truus Jansen, VluchtelingenWerk
Lingewaard.
Foto's: COA

